

OLITKO LAUANTAI-ILTANA DIGIÄNKYRÄSSÄ?

Änkyrä on henkilö, joka haraa vastaan. Useimmissa kuvauksissa änkyrä on jääräpäinen vanhempi mies, joka rahvaanomaisesti sanoo mielipiteensä silloinkin, kun sitä ei kysytä. Voi änkyrä olla nuorikin. *Nyky-suomen sanakirjan* mukaan Aleksis Kivi kirjoittaa lapsista, jotka ”torelivat vastaan pilkaten ja ängyttellen kiukkuissansa.” Änkyrä torpedoi uudistukset ja käyttäytyy häpeämättömästi. Saattaapa änkyrä olla välillä vahvassa humalassakin, eli änkyräkännissä, minkä merkityksen uudempi *Suomen kielen perussanakirja* änkyrälle antaa.

Suomalaiset, joita on stereotyyppisesti pidetty teknologiamyönteisinä, osaavat siis myös ängätä koneiden ja laitteiden kanssa. Digi-tv-uudistuksen kanssa känkkäileviä boksikieltäytyjiä onkin alettu kutsua digiänkyröiksi. Vaikka nimitys olisikin tarkoitettu halventavaksi, siitäkö änkyrät vasta ovat innostuneet. Digiänkyröinti on saanut jopa jonkinlaisen kansalaisliikkeen piirteitä, ja digiänkyröiksi tunnustautuvat mediatutkija Veijo Hietalan lisäksi muun muassa lukuisat verkkopäiväkirjoja kirjoittavat ”retromiehet” ja muut bloggaajat sekä lehtien yleisönosastojen kirjoittajat. Heille digiänkyröinti ei usein ole muutosvastarintaa tai teknologian totaalkieliäytymistä, vaikka kyse onkin siitä, että änkyrä ei halua ottaa vastaan ratkaisua, jota joku toinen, tyypillisesti valtiolta, hänelle ponnekkaasti suosittelee – lähes pakokokeinoja käyttäen.

Änkyröinti on pikemminkin älykkyuden osoitus. Digiänkyrä ei lähde hökälehtimään tilanteessa, jossa katsoo teknologian epäluotettavaksi, kalliiksi tai välivaiheen lyhytjännitteiseksi ratkaisuksi. Änkyrä voi polttaa käämnsä, kun joku häntä neuvoa ja ajaa tiettyyn muottiin. Muuten hän pitää itseään kylmänä ja järkevästä tyyppinä.

SISÄLLYS

Pääkirjoitus	3
Näköradiosta mobiilitelevisioon: Televisioteknologioiden sosiokulttuurista historiaa Jukka Kortti	5
Toimisto matkalaukussa: Kannettava tietokone vapauden ja liikkuvuuden symbolina Petri Saarikoski	21
Nettikisistä blogeihin: Päiväkirjat verkossa Sari Östman	37
BBS-harrastus Suomessa 1993–1999: Havaintoja toiminnan piirteistä ja muutoksista Mikko Hirvonen	58
Satakunnan mikrohistoriaa: Paikallisten mikrokerhojen merkitys koulujen tietoteknistämisessä 1980-luvulla Jari Kettunen	63
Museot 25 vuotta metron matkassa (Markku Kuusela)	70
Arvostelut Idän IT-antropologiaa (Iina Kohonen) Humanistinen tulkinta digitaalisuudesta (Riikka Turtiainen)	72 74
Uutiset	78
Abstracts	82

Digiänkyrä voi tarkoittaa jotain muutakin kuin teknologiasta kieltäytymistä, jos otetaan lähtökohdaksi änkyrän toinen yleinen merkitys, änkyräkänni. Teknologialla on myös päihdyttäviä vaikutuksia, jotka voivat liittyä niin laitteiden suunnitteluun, hankkimiseen kuin niiden käyttöönkin. Näin ollen digiänkyrä voitaisiin tulkita myös tilaksi tai tuntemukseksi, joka syntyy useiden digiboksien, tietokoneiden, kännyköiden, televisioiden, verkkopalveluiden sekä muiden sovellusten ja laitteiden kanssa elletessä. Välillä olo tuntuu oikein mahtavalta, mutta ajoittain laitteet aiheuttavat kovaa päänsärkyä.

Tässä Tekniikan Waiheita -lehden numerossa tarkastellaan erityisesti informaatio- ja kommunikaatioteknologioiden käyttöönottoa ja yleistymistä. Huomiota kiinnitetään muun muassa henkilökohtaisen käyttökemuksen, uusien ja vanhojen ratkaisujen sekä teknologiamainonnan kysymyksiin. Pääkirjoituksessa olen kuitenkin halunnut tuoda – teknologisen symmetriaperiaatteen mukaisesti – esille myös toisen puolen. Teknologian käyttöönotto sisältää innon lisäksi vikurointia ja änkyröintiä. Voitaisiin jopa väittää, että teknologioiden sopeuttaminen ja sovittaminen omaan elämään vaativat usein sopimattomien keinojen käyttämistä. Nämä keinot eivät välttämättä tarkoita teknologian vastustamista, vaan luovaa adaptaatiota: sellaisia käyttötapoja, jotka eivät ole laitteita suunniteltaessa olleet ensisijaisia. Teknologian kesyttämiseen ja kotouttamiseen liittyy aina käyttäjien ja laitteiden villiintymistä ja villiinnuttamista.

Jaakko Suominen



Tekniikan Waiheita on Tekniikan Historian Seura THS ry:n kustantama aikakauslehti. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehden tilaushinta on 31 e/ vuosi. Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Kimmo Antila, kimmo.antila@uta.fi, tai seuran www-sivujen kautta (www.ths.fi) tai seuran postiosoitteeseen (ks. sivu 2). Tekniikan Historian Seuran jäsenille lehti lähetetään jäsenetuna. Kestotilaus jatkuu ilman eri uudistusta tilauksen peruutukseen asti. Tilauksen voi peruuttaa ilmoittamalla asiasta toimitukselle. Toimitus myy lehden vanhoja irtokappaleita, mikäli niitä on jäljellä. Toimitus- ja ilmoitusmateriaali sähköpostitse osoitteen tw.taitto@ths.fi. Normaali-postissa lähtettävän aineiston kohdalla ota yhteys toimitukseen (ks. toimituksen yhteystiedot s. 2). Lehti vastaanottaa julkaistavaksi kirjoituksia teknologian historian eri aloilta. Aineiston jättö: artikkeleiden osalta ota yhteys päätoimittajaan, muu aineisto numeroon 3/2007 15. elokuuta ja numeroon 4/2007 16. marraskuuta. Lehti ottaa arvosteltavaksi alalta kirjoitettuja julkaisuja, painotuotteita ja näyttelykäsikirjoituksia. Lehti ei palauta pyytämättä lähetettyjä tekstinäytteitä tai valokuvia. Valokuvien käsittelystä pyydetään sopimaan erikseen päätoimittajan kanssa. Artikkelien sisällöstä ja niissä esiintyvistä mielipiteistä vastaa kirjoittaja. Artikkelit tarkastetaan vertaisarviointimenetelmällä. Kuvamateriaalin luovuttaja vastaa kuvien julkaisu-oikeudesta. Yksityiskohtaiset kirjoitus- ja toimitusohjeet löytyvät Tekniikan Historian Seuran kotisivuilta <http://www.ths.fi>.